

právnemu stavu platnému na Slov. a Podk. Rusi. Tak hneď pri pôjmu prokúry (§ 59) upúšťa definíciu prokuristu, jak to činil čl. 41. vš. zák. obch. a preberá len pôjmový objem prukúry dľa § 37 slov. obch. zák. Ďalej v § 60 pri stanovení objemu prokúry opúšťa sa dosavádna reglementácia rak. obchod. zákona a doslovne preberá sa ustanovenie § 38 nášho zákona, kde okruh činnosti, ku ktorej je prokurista oprávnený, stanovuje osnova ako cit. § dnes platiaci vraví, slovami: »prokúra zmocňuje ku všetkým druhom právnych jednaní a úkonom pred súdom a mimo súd«. Ako vidíme, osnova na tomto poli neprináša žiadnych podstatných zmien až na to, že zavádza t. zv. dielčiu prokúru, nie však ako obmedzenie vlastnej prokúry, ale ako zvláštny druh akejsi zúženej prokúry, ktorá je umožnená v smysle odst. 2. § 59 osnovy. Toto je inštitúcia dľa nášho názoru dosť nejasná, keďže prokurista hlavného závodu musí mať pouvoir jednať i menom filialok.

Napokon nasledujú state o obchodných jednateloch (úkon komisionársky) a obchodných dohodcoch (úkon senzálsky), ktoré však od dosavádnej úpravy §§ 368—384 poľažne §§ 534—549 slov. obch. zák. sa podstatne nelišila. Tým končí prvá kniha osnovy. Bezpodmienečne patrila by sem ešte časť o úkonoch zasielateľských, povozníckých, verejno-skladištných a event. zákon poišťovací, ktorý však pre systematiku zákona hodil by sa lepšie do druhej knihy o spoločenstevnom práve obchodnom.

O druhej knihe osnovy, ktorá dosiaľ beztak nebola predložená Vedeckej komisii k príprave a prejednaniu nového obchodného zákona, pojednáme neskoršie.

Několik poznámek k §§ 1155 a 1156 vládního návrhu československého občanského zákoníka.

Dr. Josef Pražák.

V paragrafech osnovy citovaných v nadpise tohoto pojednání navrhuji se *všeobecná* ustanovení o obsahu povinnosti k náhradě škody, a to jednak co do způsobu náhrady, jednak rozsahu škody, která má býti nahrazena. Po ustanoveních těchto jsou pak zařazeny předpisy zvláštní rovněž o způsobu a rozsahu náhrady škody.¹⁾

Pokud jde o návrh právní úpravy *způsobu* náhrady škody,

¹⁾ O jejich vzájemném poměru nejnověji Dr. Hans Hackl v Richterzeitung, 19, str. 200 a n.

přidržel se osnova v § 1155 bez věcné změny 1. věty § 1323 obč. zák., podle níž jest povinen povinný k náhradě škody naturální restitucí, pokud jest tato »tunlich« a jen, není-li tato podmínka splněna, náhradou peněžitou (odhadní ceny). »Nicht tunlich« § 1323 nahradila osnova slovy »není-li to dobře možno«, tedy volným, výstižným překladem.²⁾ Nejde proto o změnu věcnou a budeme moci, řešíce otázku, je-li naturální restituce dobře možná, která otázka jest ve sporu otázkou volného uvážení soudcova, použití týchž směrnic, jež postavila literatura³⁾ a používala judikatura⁴⁾ pro aplikaci 1. věty § 1323 obč. zák.

Neznamenalo by tedy navržené ustanovení osnovy, stalo-li by se zákonem, ponechávajíc naturální obnovu jako případ pravidelný, odchylku od práva působícího nyní v t. zv. zemích historických; znamenalo by ji však od obyčejového práva občanského, působícího na Slovensku a v Podkarpatské Rusi,⁵⁾ jež předpisuje jako pravidlo, v souhlase s řadou jiných právních rádu,⁶⁾ náhradou peněžitou. Patřil by proto také nový občanský zákoník do skupiny předpisů, normujících »vedení do předešlého stavu« jako normální případ, do které skupiny spadá hlavně také německý občanský zákoník (§§ 249 a n.).⁷⁾ Od něho liší se arcit' úprava osnovy, stejně jako v historických zemích nyní platná, daleko větší volností rozhodovací ve sporu, kterou blíží se spíše, alespoň prakticky, švýcarskému obligačnímu právu, jehož čl. 43. deleguje soudce stanoviti způsob náhrady, pakli se strany na něm neshodly.⁸⁾ Postoj soudce má býti ovšem v obou případech zcela jiný. V prvním jest předmětem jeho volného uvážování, je-li naturální restituce dobře možná, v případě druhém (delegace švýcarského práva) způsob náhrady.

Nebude, podle toho, co uvedeno, ani podle osnovy, stane-li se zákonem, míti poškozený právo volby mezi naturální obnovou a náhradou peněžitou,⁹⁾ jak navrhoval omezeně zavésti subkomitét profesora Weisse svou textací § 1323: totiž, aby mohl

²⁾ Krčmář, *Obligace* (2), str. 312.

³⁾ Zejména Wolff v *Klangově Kom.* IV, str. 122, *Ehrenzweig* II, 1, str. 65, *Stubenrauch*, *Kom.* II., str. 685, *Krčmář* I. c., *Sedláček: Obligace*, III, str. 41.

⁴⁾ *Vázný* 2454 a hlavně *Vázný* 7216.

⁵⁾ *Fajnor-Záturecký*, *Nástin* str. 364; *Luby: Nové československé občianské právo na Slovensku a Podk. Rusi*, str. 27. Odpovídá lépe číselnému poměru způsobů v praksi, jinak jest však dáti, dle mého názoru, stanovisku dříve rakouského práva přednost.

⁶⁾ Zejména francouzským (c. civil. čl. 1142 a 1382), italským (C. c. 1181 a 1218) a anglo-americkými; přehled o nich podává *Karl Büniger* v *Rechtsvergleichendes Handwörterbuch* VI, str. 111 a n.

⁷⁾ V bližším srovnání cit. §§, z literatury na př.: *von Tuhr: Naturalherstellung und Geldersatz*. v *Iherings Jahrbücher* XLVI, str. 39 a n.

⁸⁾ *V. Tuhr: Allgemeiner Teil des schweizerischen Obligationenrechts*, 1, str. 95 a n., dále (*Egger*), *Oser, Schöneberger: Kommentar* V. k čl. 43 obl.

⁹⁾ *Vládní důvodová zpráva*, str. 391.

poškozený zvoliti místo naturální obnovy náhradu peněžitou.¹⁰⁾ K tomu poznamenávám, že považuji tuto úpravu za podstatně vhodnější, než navrhovanou vládní osnovou. Bylo by arcit' též po uzákonění vládní osnovy, při řešení otázky, je-li uvedení do předešlého stavu dobře možné, jako podle platného občanského zákoníka, hleděti *také* (směrnice pro rozhodnutí) ku poměru zájmů poškozeného na obou způsobech náhrady, a to v prvé řadě s hlediska jeho *osobního* (subjektivního) hodnocení, které se projeví zejména v tom, o jaký způsob náhrady požádá.

Stejně jako byla správně extensivně vykládána slova § 1323 »muss alles in den vorigen Stand zurück versetzt werden«,¹¹⁾ bylo by nutno interpretovati slova osnovou navržená »vše se uvede do předešlého stavu«, zejména zahrnouti pod ně též poskytnutí peněžitých prostředků k naturální restituci potřebných.

Nebylo vládní osnovou navrženo zvláštní ustanovení o t. zv. jednáních krycích, ač se touto myšlenkou subkomitét zabýval, byla však již jím opuštěna.¹²⁾

Pokud jde o *rozsah* škody, již jest povinnost nahraditi, navrhuje osnova v § 1156 právní úpravu částečně od občanského zákoníka čsl. (1. věty § 1324), jakož i slovenského obyčejového práva občanského odchýlnou.

Rozsah náhradní povinnosti má býti stanoven pevně jen pro případy, kdy škoda byla způsobena úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, ve kterých případech by zahrnoval, jako podle platného práva, skutečnou škodu a ušlý zisk. Pro případy ostatní (povinnost k náhradě škody způsobené culpa levi, jakož i škody nezaviněné) má býti stanoven, podle 2. věty § 1156 osnovy, jež byla připojena superrevisní komisí teprve při konečné redakci, jen *pravidelný* rozsah obsahu náhradní povinnosti, a to skutečná škoda, který může býti soudcem v konkrétním případě snížen i zvýšen, vyžadují-li toho poměry toho, kdo za škodu odpovídá, a poškozeného. Pro zvýšení navrhuje se stanoviti maximum výší ušlého zisku.

Pod »poměry« bylo by zahrnouti v prvé řadě poměry hospodářské, nikoliv však jen tyto.¹³⁾ Důvodová zpráva vládní seznamuje nás s cílem, sledovaným navrhovanou pružností rozsahu náhradní povinnosti v uvedených případech, jímž jest »spravedlivé vyrovnání zájmů poškozeného i toho, kdo za škodu odpovídá«.

Vzorem bylo nesporně švýcarské právo obligační, jehož články 43., I. a 44., II. delegují soudce v široké míře ku vyme-

¹⁰⁾ Důvodová zpráva subkomitétu, str. 176.

¹¹⁾ Též místo jiných alespoň Klangův Kom. IV., str. 122 a Ehrenzweig II, 1, str. 65.

¹²⁾ Důvodová zpráva subkomitétu, str. 176.

¹³⁾ Vládní důvodová zpráva, str. 392.

zení rozsahu povinnosti náhradní v konkrétním případě podle jeho okolností, zejména druhý z nich.¹⁴⁾ ¹⁵⁾

V případech škody způsobené *dolo et culpa lata* má podle osnovy zahrnovati rozsah náhradní povinnosti, jak výše již uvedeno, »skutečnou škodu a ušlý zisk,« nikoliv více na rozdíl od § 1324 ve spojení s § 1323 shlazení způsobené urážky, čímž byla by odstraněna, a to *negativně*, známá kontroverse k slovům těmto se pojící.¹⁶⁾

Ochrana německé krve.

Dr. Josef Kerpert.

(Dokončení.)

Nestačí však, že lidé nečisté krve jsou vyloučeni ze všech veřejných funkcí. Nutno dbáti toho, aby taková nežádoucí individua buď nebyla napříště vůbec plozena, nebo aspoň aby neohrožovala čistotu rasy těch, kteří jsou v přítomné době od ostatních tak pracně a často ne bez nádechu komičnosti odlišováni a oddělováni. Ohledně krve pathologické odhodlali se Němci k prvému řešení. Zákon k zamezení dědičně nemocného dorostu (z 14. VII. 1933) nařizuje sterilisaci osob, od nichž lze dle zkušenosti lékařské vědy s velikou pravděpodobností očekávat, že jejich potomci budou trpěti těžkými tělesnými nebo duševními dědičnými škodami. (Dědičné choroby jsou taxativně vypočteny takto: vrozená slabomyslnost, schizofrenie, mechanicko-depresivní poblouzení, dědičná padoucnice, dědičný Vítův tanec, dědičná slepota a hluchota, těžká dědičná tělesná znetvoření, těžký alkoholismus.)

Pokud jde o krev z rasových důvodů ideám národně-socialistickým nevyhovující, spokojili se izolací závadných jedinců, ghettem sice morálním, jež co do důsledků ve spojitosti s ostatními protižidovskými opatřeními a následkem pečlivě pěstovaného antisemitismu německého lidu se od ghetta skutečného v ničem neliší. Musí se mu podrobiti všichni, kteří osvědčili takovou otrlost, že zůstali v Německu přes neskrývané projevy nežádoucnosti.

Zákon na ochranu německé krve, třetí z norimberských zákonů, má trestní sankci podepřítí zásady, jež mají býti každému Němci samozřejmými, zásady o hanbě styku ušlechtilé rasy s nečistou. Z vlastního účelu podporovati čistotu rasy zamezením plození dětí rasově smíšeného původu poznáme velmi

¹⁴⁾ Pokud jde o literaturu viz pozn. 8.

¹⁵⁾ De lege ferenda pro takovou změnu a myslím důvodně Ehrenzweig, II, 1, str. 66.

¹⁶⁾ Hlavně Pfaff: Gutachten, str. 11 a n., 90 a n.; J. Bl. 1885, str. 387 a ns. (pokrač.). Výstižný přehled v Klangově Kom. I. c.